

A műanyag alapanyagok gyártási problémái Európában

Az európai alapanyaggyártók 2015 első félévében olyan sok rendkívüli leállást (*vis major*, *force majeure*) jelentettek be, ami már veszélyeztette a feldolgozók biztonságos ellátását. A probléma kezelésébe az Európai Műanyag-feldolgozók Szövetsége is beállt.

Tárgyszavak: Európa; alapanyaggyártás; vis major; alapanyaghiány; Európai Műanyag-feldolgozók Szövetsége (EUPC).

Egészen mostanáig a legtöbb vegyipari szereplő – a petrokémiai ágazaton kívül – kevés információval rendelkezett a műanyag alapanyagok európai gyártásában tapasztalt felfordulásról. 2015. május közepén a BASF rendkívüli akadályt (*force majeure*; *vis major*) jelentett az etilén-oxid alapú termékeire (háztartás-vegyipar, tisztítószerek, mosószerek) vonatkozóan. Azért kellett megrázni a vészcsengőt, mert hiány keletkezett az etilénszármazékok gyártásában. Az ellátási hiányosságok csökkentik a feldolgozóknak az alapanyaggyártókba vetett bizalmát.

A BASF időközben visszavonta a korábban kiadott bejelentését és újraindította a háztartási vegyipari termékek alapanyagának gyártását. Az alapanyaggyártásban bekövetkezett növekvő számú és gyakoriságú üzemszünetek, valamint áruhiányok megintgatták a vásárlók bizalmát abban a tekintetben, hogy időben szállítanak a számukra. A feldolgozó is vállalt határidőket a saját vásárlói felé, amelyeket teljesítenie kell. A feldolgozók (pl. kompaundálók, mesterkeverék-gyártók) és a műanyag termékeket alkalmazó iparágak (pl. csomagolóstechnika, építőipar), tehát a „downstream” pozícióban lévő vállalatok szakemberei az első leállások óta izgatottan figyelik a „sürgös” jelzéssel ellátott híreket.

2015 első felében az alapanyaggyártók többször jelentettek vis major-t, mint az elmúlt években. A londoni székhelyű vegyipari tanácsadó és információs szervezet az ICIS (Independent Chemical Information Service) összesítése szerint 2015. január és június között 479 üzemi leállás volt a világon. Kétszer annyi, mint 2014-ben. Még 2011-ben, a japán földrengés, szökőár és a fukushimai atomerőmű-katasztrófa évében is kevesebb, 375 üzemi leállás volt. 2015 első hat hónapjában 41 vegyipari üzemet zártak be Európában, míg 2014-ben 26-ot – derül ki a brüsszeli székhelyű Európai Műanyag-feldolgozók Szövetsége (European Plastics Converters Association – EUPC) jelentéséből. Az utóbbi időben rendkívüli helyzetet jelentett a BASF, az Ineos, a LyondellBasell, a Sabic, a Total, a Shell, a Repsol, a Versalis, a Vinolit, a Vestolit és a Kem One (az egykori Arkema PVC üzletága).

Az üzemek leállításának számos oka lehet, a leggyakoribb valamilyen finomítóban bekövetkező esemény. Két példa a közelmúltból: a németországi Wesselingben a Shell

Deutschland Oil finomítójában üzemzavarok léptek fel. 2015 tavaszán tűz ütött ki a Total finomítójában a franciaországi Lavéraban. A finomítók leállása komoly károkat okoz az alapanyaggyártóknak, mert ha nincs etilén, akkor polietilén sem lesz.

A rendkívüli helyzetek többnyire előre nem látható műszaki meghibásodásokra vezethetők vissza. A költségcsökkentési intézkedések miatt az európai gyártók nem költenek eleget a megfelelő karbantartások és javítások elvégzésére. Ezért az üzemek csak 80–85%-os kapacitáskihasználtsággal működnek. Az idei év váratlan keresletmegugrása felkészületlenül érte a gyártókat, és termelésük hirtelen felfuttatása kudarcba fulladt. Bírálókkal illették a műanyag-felvásárlókat is, akik megkésve reagáltak a 2014 második felének folyamatos olajáresésére. Mire a feldolgozók elkezdtek készleteik felhalmozását, az árak emelkedtek és az ellátási lehetőségek hamar beszűkültek.

2015 tavaszára a piaci turbulencia már elérte azt a mértéket, amikor az európai műanyag-feldolgozók – élükön a német, francia és angol csomagolóipari cégekkel – egymással szorosán együttműködve adtak hangot aggodalmaiknak. A piaci feszültségek most sem az enyhülés irányába mutatnak, ezért az EUPC munkacsoportot hozott létre Polymers for Europe Alliance néven. A munkacsoport kételkedik abban, hogy a műanyag alapanyagok gyártóinak sorozatos bejelentései a rendkívüli helyzetről jogszerűek. Az általuk kiadott, a jó Istent is emlegető jelentésükben (From Act of God to Act of Shareholder) javasolják, hogy lássák el tagjaikat részletes és aktuális piaci információkkal való ellátását az EUPC hálózatára és a nemzeti műanyagipari tagszervezeteik hálózatára építve. A piaci információk segíteni fogják a műanyagok vásárlóit, akik közül többen már csődbe jutottak az ellátási hiányosságok miatt. Az EU-n kívülről érkező nyersanyagok importvámjának felfüggesztését is kérelmeznék. Az EUPC egy közös beszerzési felület létrehozását, valamint a műanyag alapanyagok gyártói elleni jogszerű fellépést kezdeményezi, amennyiben azok valótlánul jelentenek rendkívüli helyzetet. Az EUPC szerint a műanyag-feldolgozók egyáltalán nem bíznak meg alapanyag-beszállítóikban. Ennek feloldására az EUPC javasolja a műanyag-feldolgozóknak, hogy értékeljék beszállítóikat különböző szempontok (üzleti, etikai) alapján. Az EUPC azonban a korosodó európai műanyaggyártó üzemekre is felhívja a figyelmet.

Az európai alapanyaggyártóknak az alacsonyabb költséggel termelő régiók (Észak-Amerika, Közel-Kelet) gyártóival kell felvenniük a versenyt. A nyersanyagok árcsökkenése nem érvényesült a finomítói piacokon. Miközben az egyik költségtenyező csökkent, a másiké emelkedett.

Az európai gyártók hosszabb távon fontolgatják – az olcsó palagázból származó olcsó nyersanyagok reményében – amerikai üzemek építését. Előzetes számításaikat keresztülhúzta az olaj árának drasztikus csökkenése, most kezdhetik újra gondolni üzleti stratégiájukat. A műanyagot vásárlók aggódnak, mert amennyiben az európai gyártók tervezett amerikai befektetései megvalósulnak, akkor már nem marad elegendő forrásuk európai üzeimeik fejlesztésére, ami még nagyobb hiányt idéz elő a jövőben.

Összeállította: Jankelovics Péter

Dede W.: European plastics in crisis = CHEManager International, 2015. 7–8. sz. p. 5.

www.quattroplast.hu

Röviden...

A Plastics Europe hadat üzen a tengeri szemétnek

A National Center of Ecological Analysis and Synthesis (NCEAS), Santa Barbara CA/USA a „Science” magazinban új tanulmányt jelentetett meg a tengeri szennyeződések kiterjedéséről. Az NCEAS kiemeli, hogy a felhalmozódott tengeri hulladék a szárazföldről került a tengerbe. Felhívja a figyelmet a téma fontosságára és arra, hogy fokozni kell a hulladékok kezelésének hatékonyságát.

A Plastics Europe-nek mint a műanyag-feldolgozók szövetségének is határozott érdeke, hogy minél több ismeretet szerezzen a tengeri szemét keletkezésének okairól. 2011 óta alapvető célkitűzés a depóniába kerülő hulladék nullára csökkentése. Ezt teljesítette 7 EU tagállam, valamint Norvégia és Svájc, ahol már megtiltották a műanyag-hulladék deponálását. Az EU-ban a tengeri szemét felszámolása érdekében 185 projektet indítottak, és évente konferencián (Identiplast) tárgyalnak a hulladékok csökkentéséről és újrafelhasználásáról.

P. M.

Ernsthaft besorgt über Marine Litter = K-Zeitung, 5. sz. 2015. p.12.